

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2019-20-89>

УДК 657.221

Перспективи розвитку національної системи бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграційних процесів

Засадний Богдан Андрійович

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Zasadnyi Bohdan

Taras Shevchenko National University of Kyiv

У статті обґрунтовано перспективи подальшого розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні в умовах євроінтеграційних процесів. На основі критичного аналізу міжнародного досвіду застосування МСФЗ визначено основні підходи до їх імплементації у практичне використання суб'єктами господарювання в Україні. Визначено основні проблеми повноцінного застосування МСФЗ під час формування фінансової звітності, а також обґрунтовано майбутні тенденції розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в умовах європейської інтеграції України.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність, МСФЗ, Директива ЄС, нормативне регулювання бухгалтерського обліку, євроінтеграція.

Засадний Б.А. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

В статье обоснованы перспективы дальнейшего развития системы бухгалтерского учета и отчетности в Украине в условиях интеграционных процессов. На основе критического анализа международного опыта применения МСФО определены основные подходы к их имплементации в практическое использование субъектами хозяйствования в Украине. Определены основные проблемы полноценного применения МСФО при формировании финансовой отчетности, а также обоснованы будущие тенденции развития системы бухгалтерского учета и отчетности в условиях европейской интеграции Украины.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, финансовая отчетность, МСФО, Директива ЕС, нормативное регулирование бухгалтерского учета, евроинтеграция.

Zasadnyi Bohdan. PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF NATIONAL ACCOUNTING SYSTEM IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

The article substantiates the prospects for further development of the accounting and reporting system in Ukraine in the conditions of European integration processes. Based on the critical analysis of international experience in the application of IFRS, the main approaches to their implementation in the practical use of business entities in Ukraine are identified. The main problems of the full application IFRS in the formulation of financial statements are determined: the binding of the provisions of the Tax Code of Ukraine to the accounting data and financial reporting regardless of the standards used; the state is the sole customer and user of financial statements of domestic enterprises, compiled in accordance with the IFRS; historical-cultural and professional experience of domestic accountants in most cases does not meet the set task. Future tendencies of the accounting and reporting system in conditions of European integration of Ukraine are substantiated: further process of application of IFRS through legislative requirement to mandatory formation of financial statements in accordance with IFRS with expansion of list of subjects of management; increase in the motivation for the introduction of IFRS by business entities whose activities are export oriented to the international markets of products and, first of all, to the market of the European Union; further harmonization National accounting standards with IFRS and their application for accounting and reporting by business entities oriented to the domestic market of Ukraine; improvement of the simplified accounting and reporting system for micro and small enterprises, taking into account the requirements of IFRS for small business; raising the level of knowledge and practical skills of applying IFRS by specialists in the field of accounting through a system of higher education institutions and professional organizations.

Key words: accounting, financial reporting, IFRS, EU Directive, regulatory accounting, European integration.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Визначення стратегічного розвитку України у напрямі партнерства та співробітництва з Європейським Союзом (ЄС) зумовило виникнення зобов'язань щодо поступової адаптації національного зако-

нодавства до законодавства ЄС. Зокрема, Угодою про асоціацію між Україною та ЄС [1] передбачено наближення законодавчого регулювання у таких сферах, як митне право, банківське право, інтелектуальна власність, бухгалтерський облік і звітність, податкова система тощо.

Нині у сфері регулювання бухгалтерського обліку і звітності в Україні передбачено різні напрями застосування стандартів ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності суб'єктами господарювання:

- Національні положення (станданти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО);
- Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ);
- Міжнародні стандарти фінансової звітності для підприємств малого бізнесу (МСФЗ для МП);
- спрощена система бухгалтерського обліку і звітності для малих підприємств;
- Міжнародні стандарти обліку для державного сектору.

Вибір певного напрямку визначається формою власності, сферою діяльності та розміром суб'єкта господарювання. З огляду на вищезазначене, актуальність дослідження полягає у необхідності обґрунтування майбутніх тенденцій розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні в умовах застосування МСФЗ, а також з урахуванням положень Директив ЄС у сфері бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що проблематика перспектив розвитку національної системи бухгалтерського обліку і звітності в умовах євроінтеграційних процесів привертає увагу вітчизняних науковців, представників професійних організацій бухгалтерів та аудиторів, фахівців державних органів влади. Зокрема, дослідження відповідності законодавства України Директивам ЄС у сфері бухгалтерського обліку й аудиту було здійснено експертами Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України, результати якого були оприлюднені у вигляді публікацій і презентацій на круглих столах і конференціях [2]. С.Ф. Голов дослідив вимоги законодавства ЄС щодо фінансової звітності підприємств держав-членів, а також напрями вдосконалення фінансової звітності вітчизняних підприємств з метою подальшої гармонізації із законодавством ЄС [3]. Н.О. Гура у статті [4] здійснила порівняльний аналіз Директиви 2013/34/ЄС та запропонувала пропозиції щодо внесення змін до законодавства

України у контексті імплементації зазначеної Директиви з урахуванням міжнародного досвіду. О.С. Яцунська приділила увагу дослідженню теоретичних засад і передумов процесу впровадження МСФЗ в Україні за етапами його розвитку, динаміки та структури [5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на значні результати в процесі адаптації вітчизняного законодавства до вимог Європейського Союзу, залишається невирішеною проблема удосконалення законодавчо-нормативного регулювання бухгалтерського обліку і звітності в Україні з урахуванням концептуальних засад МСФЗ та Директив ЄС в контексті євроінтеграції.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування перспектив розвитку національної системи бухгалтерського обліку і звітності на основі критичного аналізу сучасного стану євроінтеграційних процесів України в контексті наближення законодавчо-нормативного регулювання до вимог Європейського Союзу та застосування МСФЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Комітету з МСФЗ, станом на квітень 2018 року 166 країн світу використовують МСФЗ або заохочують до використання публічні компанії для складання фінансової звітності (рис. 1).

Для оцінки прогресу в досягненні мети глобальних стандартів бухгалтерського обліку Комітет з МСФЗ розробляє профілі застосування МСФЗ в окремих країнах. На підставі аналізу інформації, що подана у профілях країн, виокремлено підходи до застосування МСФЗ компаніями-резидентами у кожній із 166 країн:

– майже всі країни (156 з 166) взяли на себе зобов'язання підтримувати єдиний набір високоякісних глобальних стандартів бухгалтерського обліку. Лише Албанія, Беліз, Бермудські острови, Кайманові острови, Єгипет, Макао, Парагвай, Сурінам, Швейцарія та В'єтнам не брали на себе такого зобов'язання. Відповідний державний орган у всіх країнах (крім Белізу, Бермудських островів, Кайманових островів, Єгипту, Макао, Сурінаму, Швейцарії та В'єтнаму) публічно визнає МСФЗ як єдиний набір глобальних стандартів бухгалтерського обліку. За відсутності публічної заяви МСФЗ широко використовуються публічно підзвітними організаціями (біржовими компаніями та фінансовими установами) в Белізі, Бермудських островах, Кайманових островах та Швейцарії.

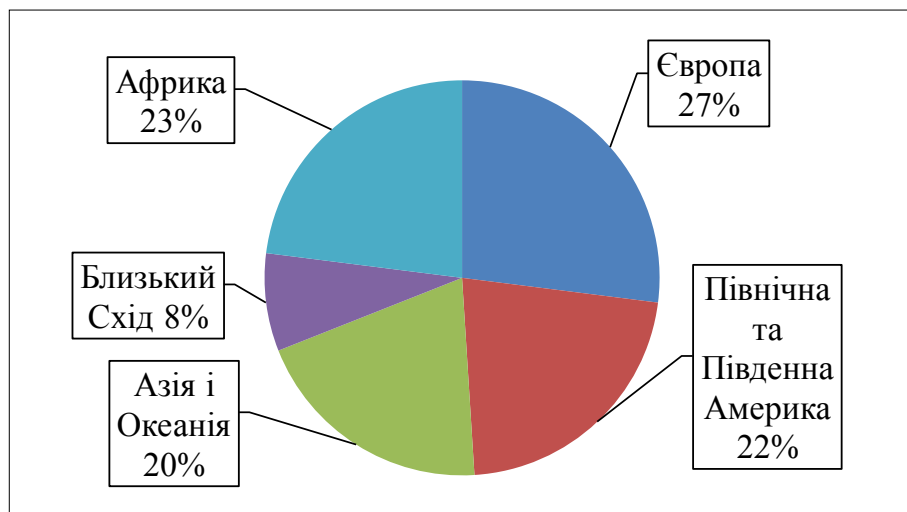

Рис. 1. Структура країн світу, що застосовують МСФЗ, станом на квітень 2018 р.

Джерело: розроблено автором на основі [6]

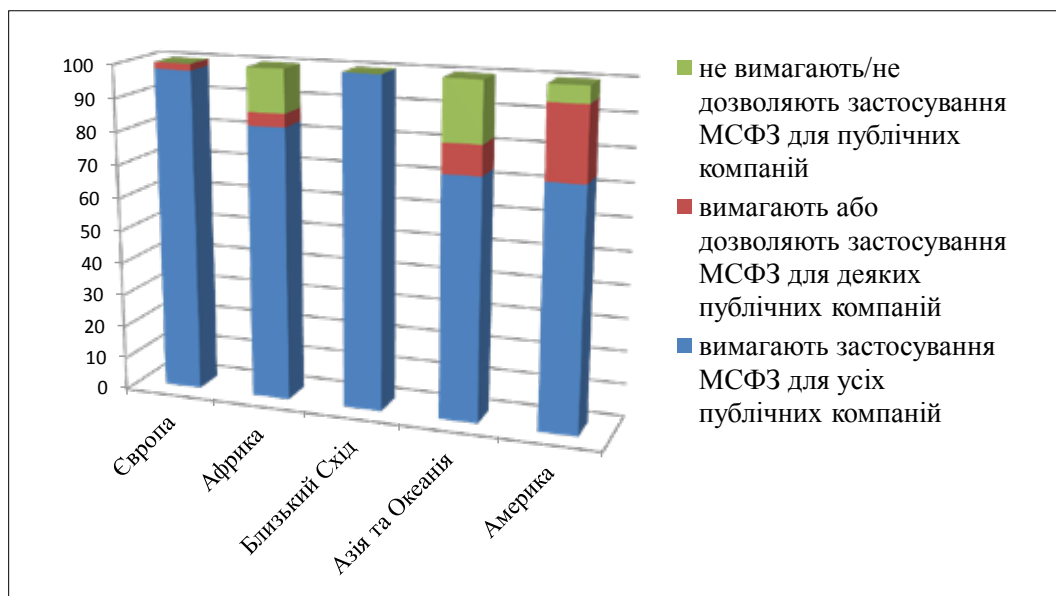

Рис. 2. Розподіл країн за способами використання МСФЗ для публічних компаній

Джерело: складено на основі [6]

– 144 країн (87% від загальної кількості) вимагають застосування МСФЗ для всіх або більшості внутрішніх державних підзвітних підрозділів (лістингових компаній та фінансових установ) на власних ринках капіталу.

– 13 країн дозволяють, а не вимагають застосування МСФЗ (Бермудські острови, Кайманові острови, Гватемала, Гондурас, Японія, Мадагаскар, Нікарагуа, Панама, Парагвай, Суринам, Швейцарія, Тимор-Лешті, Узбекистан);

– 9 країн використовують національні або регіональні стандарти обліку (Болівія, Китай,

Єгипет, Гвінея-Бісау, Індія, Макао, Нігер, США, В'єтнам) (рис. 2).

Результати аналізу інформації Комітету з МСФЗ про кількість країн та способи використання МСФЗ для малих підприємств засвідчують, що лише у 86 країнах (51% від загальної кількості) МСФЗ для МП вимагаються або дозволяються до використання, 11 країн (7%) розглядають МСФЗ для МП як такі, що можуть застосовуватися для відображення інформації про діяльність малих підприємств у фінансовій звітності. Проте 69 країни (42%)

не використовують та не розглядають можливим застосування МСФЗ для МП (рис. 3).

Показник ВВП країн, компанії яких використовують МСФЗ, становить 46 трильйонів дол. США, що становить понад 60% від загальної суми світового ВВП. Частка країн ЄС у загальній сумі ВВП країн, компанії яких використовують МСФЗ, становить лише 41% (19 трильйонів дол. США), решта країн відповідно продукують 59% (27 трильйонів дол. США).

Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності у європейських країнах здійснюється відповідно до Регламенту Європейського Союзу ЄС від 19 липня 2002 р. № 1606/2002. У ст. 4 Регламенту визначено обов'язковість складання консолідованої фінансової звітності відповідно до МСФЗ компаніями, що знаходяться у лістингу. Компаніям, що не знаходяться у лістингу, також дозволено застосовувати МСФЗ під час складання річної звітності.

Нині є багато підходів щодо застосування МСФЗ. Проте в будь-якому разі із запровадженням міжнародних стандартів компанії все рідше вдаються до маніпулювання розмірами прибутку та приховування результатів господарської діяльності. Аналіз стану запровадження МСФЗ в облікову практику компаній країн світу свідчить про посилення таких тенденцій останніми роками та про позитивні ефекти від використання міжнародних стандартів.

Нині практично відсутній контроль за веденням бухгалтерського обліку вітчизняними підприємствами з боку державних

інституцій. Формальність у веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності викликана відсутністю відповідальності за достовірність та якість облікової інформації. Основна увага бухгалтерів вітчизняних підприємств прикута до правильності ведення податкового обліку, оскільки за допущені помилки у визначенні та сплаті податків передбачена адміністративна та кримінальна відповідальність.

Одним із подальших напрямів регулювання системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні буде гармонізація НП(С)БО та МСФЗ, оскільки є певні неузгодженості та невідповідності, зокрема:

- структура та зміст принципів формування фінансової звітності у НП(С)БО не збігається з МСФЗ;

- інколи є розбіжності між складом та наповненням принципів у НП(С)БО та МСФЗ;

- деякі принципи бухгалтерського обліку у НП(С)БО, які є аналогами принципів МСФЗ (безперервність діяльності підприємства, превалювання сутності над формою, обачність), мають відмінності у трактуванні;

- усі принципи МСФЗ розкриваються докладніше і містять більшу кількість прикладів, ніж у НП(С)БО.

Досягнення повної відповідності НП(С)БО та МСФЗ слід вважати складним завданням через такі фактори:

- МСФЗ орієнтовані на великі транснаціональні корпорації та компанії, які беруть активну участь у купівлі-продажу акцій на міжнародних фондових ринках;

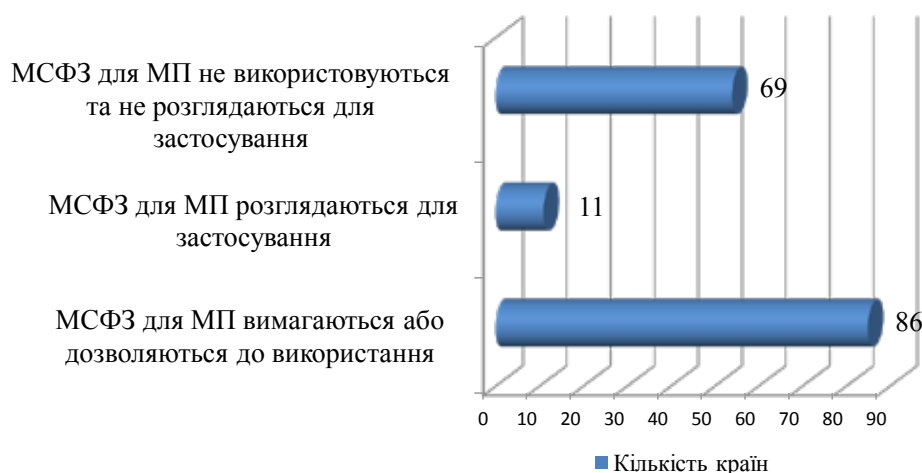

Рис. 3. Кількість країн, які застосовують МСФЗ для МП

Джерело: складено на основі [6]

– МСФЗ слід розглядати як певний компроміс між різними системами бухгалтерського обліку різних країн світу;

– під час розроблення МСФЗ береться до уваги певний рівень економічного та соціально-культурного розвитку, який повинен забезпечувати якість застосування та використання МСФЗ;

– МСФЗ не дають відповіді на усі питання щодо особливостей бухгалтерського обліку подій, операцій, об'єктів діяльності компаній;

– стиль та форма подання інформації у МСФЗ суттєво відрізняється від мови нормативних документів;

– чинна система Державної служби статистики в Україні не передбачає застосування довільних форм фінансової звітності, а також широкого використання професійного судження бухгалтерів для трактування певних подій, операцій під час відображення у фінансовій звітності.

Прийняття та запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в окремо взятій країні відбувається в середовищі та під впливом певних економічних, політичних, правових і культурних чинників. Міжнародна федерація бухгалтерів на основі різних досліджень думок фахівців із міжнародної фінансової звітності, представників національних організацій професійних бухгалтерів, національних органів стандартизації, регулюючих органів визначила типовий перелік аспектів, які впливають на процес застосування МСФЗ:

– мотивація до впровадження МСФЗ для державних органів та суб'єктів господарювання;

– регулювання процесу запровадження, використання та адаптації МСФЗ у практичній діяльності суб'єктів господарювання;

– історично-культурний аспект системи бухгалтерського обліку і звітності окремих країн;

– доступність змісту, складність та структура МСФЗ;

– наявність якісного перекладу МСФЗ мовою країни, яка планує впровадження МСФЗ;

– додаткові фінансові витрати для суб'єктів господарювання в процесі впровадження МСФЗ;

– наявність навчальних програм у вищих навчальних закладах та професійних організаціях для здійснення якісної підготовки студентів та професійних бухгалтерів у сфері МСФЗ.

Подальші кроки у реформуванні системи бухгалтерського обліку в Україні будуть зумов-

лені змінами, що визначені Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [7] щодо удосконалення деяких положень» від 05.10.2017р. № 2164-VIII, які набрали чинності з 01 січня 2018 року.

Зокрема, законодавчими змінами передбачається:

– подання звіту про платежі на користь держави. Цей звіт буде містити деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави відповідно до закону, який подається підприємствами, що провадять діяльність із видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес;

– подання звіту про управління, що міститиме фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики й невизначеності його діяльності;

– введення поняття «підприємства, що становлять суспільний інтерес», до яких належатимуть підприємства – емітенти цінних паперів, які допущені до біржових торгів, банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств і малих підприємств) та підприємства, які відповідно до законодавства України належать до великих підприємств;

– поява поняття «таксономія фінансової звітності» – це склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку. Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за МСФЗ складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами;

– здійснення поділу підприємств на мікропідприємства, малі, середні та великі;

– якщо бухгалтерський облік підприємства ведеться суб'єктом господарювання, що здійснює діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, фінансову звітність підписують керівник підприємства або вповноважена особа, а також керівник суб'єкта господарювання, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/

або аудиторської діяльності, або вповноважена ним особа;

– спрощено вимоги до первинних документів, а саме факт здійснення господарських операцій не залежить від способу відображення їх у первинних документах. Ця норма фактично перекреслює багаторічну практику податківців про невизнання господарських операцій через незначні помилки в оформленні первинних документів.

Незважаючи на схожість концептуальних основ бухгалтерського обліку в Україні з МСФЗ, дані фінансової звітності вітчизняних підприємств, складеної за НП(С)БО, істотно відрізняються. Насамперед відмінності фінансових даних та управлінської інформації пов'язані з тим, що дані бухгалтерського обліку покладені в основу податкового обліку та звітності підприємства. Таким чином, істотний вплив на бухгалтерський облік в Україні мають різні, постійно мінливі думки представників податкових органів. Слід відзначити, що нині основною функцією бухгалтерського обліку є фіскальна, а також юридична форма відображення операцій у бухгалтерському обліку здебільшого переважає над їх економічною сутністю. Таке застосування НП(С)БО не дозволяє сформулювати правильне судження у користувачів про діяльність підприємства загалом. Фактично в обліковій інформації підприємства мають місце пропуски, що змінюють її зміст, а інколи і надані дані бухгалтерського обліку є неправдивими, що робить звітність дезорієнтуючою і недосконалою. Крім цього, фінансова звітність, підготовлена за НП(С)БО, і фінансова звітність, підготовлена відповідно до МСФЗ (або будь яких загальноприйнятих бухгалтерських принципів), зовні дуже схожі. Проте слід взяти до уваги, що особливості складання фінансової звітності в Україні і фактична відсутність приміток здебільшого вводять користувачів фінансової звітності в оману. Ситуацію ускладнює відсутність законодавчо встановленого обов'язкового аудиту фінансової звітності для більшості непублічних компаній в Україні, наприклад, для участі у державних тендерах, отримання державних позик чи гарантій тощо.

Важливим кроком на шляху до реалізації визначених завдань щодо реформування бухгалтерського обліку було ухвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.10.2007 р. № 911-р Стратегії застосування МСФЗ в Україні [8], метою якої є вдосконалення системи бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням вимог міжнародних

стандартів та законодавства ЄС. Одним із основних напрямів реалізації Стратегії є законодавче регулювання порядку застосування МСФЗ, зокрема, з 2012 р. обов'язкове складання фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності згідно з МСФЗ підприємствами-емітентами, цінні папери яких знаходяться в лістингу організаторів торгівлі на фондовому ринку, банками і страховими організаціями, за власним рішенням – іншими емітентами цінних паперів і фінансовими установами.

На виконання Стратегії були внесені зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який було доповнено розділом 12.1 «Застосування міжнародних стандартів». У зв'язку з цим підприємства, які складають фінансову звітність відповідно до МСФЗ, продовжують використовувати чотири форми фінансової звітності, які є додатком до НП(С)БО, але норми цих стандартів не застосовують.

Нині є три ключові проблеми в системі бухгалтерського обліку в Україні, які не дозволяють повноцінно перейти на використання МСФЗ під час формування фінансової звітності:

1) прив'язка положень Податкового кодексу України до даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності незалежно від стандартів, що використовуються (українські власники та менеджмент не готові в умовах особливостей українського адміністрування податків до прозорої фінансової звітності, проблеми, які будуть очікувати бухгалтерів, котрі в бухгалтерському обліку підприємства почнуть класифікувати та відображати операції «по суті», а не «по формі», не варто недооцінювати);

2) єдиний замовник і користувач фінансової звітності вітчизняних підприємств, складеної відповідно до МСФЗ, – держава. Насамперед це робилося з метою підвищення рівня прозорості та відкритості інформації про фінансовий стан підприємств для подальшого їх продажу та полегшення отримання кредитних ресурсів. Проте слід констатувати, що сьогодні в Україні фондовий ринок як такий відсутній і, за прогнозами фахівців, у найближчому майбутньому не запрацює. Також банки керуються власними міркуваннями під час видачі кредитів, і їх логічність у прийнятті рішень про надання кредитів суб'єктам господарювання важко зрозуміти;

3) менталітет і професійний досвід вітчизняних бухгалтерів здебільшого не відповідає

дає поставленому завданню. Слід визнати, що в Україні здебільшого весь бухгалтерський облік зводиться лише до підрахунку податків. Економічну ефективність бізнесу на підставі інформації управлінського обліку здійснюють безпосередньо власники на невеликих підприємствах або фахівці із закордонною освітою у сфері фінансів та досвідом роботи.

Таким чином, тенденціями розвитку системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в умовах європейської інтеграції України у найближчому майбутньому будуть:

- подальший процес застосування МСФЗ через законодавчу вимогу до обов'язковості формування фінансової звітності відповідно до МСФЗ із розширенням переліку суб'єктів господарювання;

- збільшення мотивації до впровадження МСФЗ суб'єктами господарювання, діяльність яких експортно орієнтована на міжнародні ринки збуту продукції, насамперед на ринок Європейського Союзу;

- подальша гармонізація НП(С)БО з МСФЗ та їх застосування для ведення бухгалтерського обліку і звітності суб'єктами господарювання, які орієнтовані на внутрішній ринок України;

- удосконалення спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності для мікро- та малих підприємств з урахуванням вимог МСФЗ для малого бізнесу;

- підвищення рівня знань та практичних навичок застосування МСФЗ фахівцями у сфері бухгалтерського обліку через систему вищих навчальних закладів та професійних організацій.

Висновки з цього дослідження. Результати дослідження дають підстави дійти таких висновків:

- у світі є тенденція до щорічного збільшення кількості країн, які використовують або заохочують до використання МСФЗ публічні компанії для складання фінансової звітності. Проте такий процес відбувається в окремо взятій країні під впливом економічних, політичних, правових і культурних чинників;

- бухгалтерський облік через систему звітності покликаний формувати та надавати користувачам достовірну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності компаній без особливої прив'язки до задоволення потреб державних фіскальних органів. Такий підхід до складання фінансової звітності дозволить суб'єктам господарювання повноцінно перейти на застосування МСФЗ;

- у найближчій перспективі розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні слід очікувати превалювання процесу застосування МСФЗ, подальшої гармонізації НП(С)БО з урахуванням вимог МСФЗ та Директив ЄС, а також застосування спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності для підприємств малого бізнесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 30.11.2015р. № 72/14-612/1-2980 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Величко О., Голов С., Зубілевич С. та ін. Регулювання у сфері бухгалтерського обліку та аудиту в ЄС та перспективи адаптації законодавства країни. Київ : «АРТ – МЕДІА». 2005. 584 с.
3. Голов С.Ф. Вдосконалення бухгалтерського обліку і звітності в Україні в контексті євроінтеграції // Бухгалтерський облік і аудит. № 1. 2014. С. 3–17.
4. Гура Н.О. Імплементация Директиви 2013/34/ЄС в Україні з урахуванням міжнародного досвіду // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Серія «Економіка». Випуск 10 (175). 2015. С. 6–10.
5. Яцунська О. С. Процес упровадження МСФЗ в Україні // Бізнесінформ. № 3. 2016. С. 173–182.
6. Analysing the use of IFRS Standards. April, 2018. [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#analysis>
7. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» прийнятий Верховною Радою України від 16.07.1999р. № 996-XIV [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні» від 24.10.2007 р. № 911-р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [сайт]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>
9. Ловінська Л. Г. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні // Фінанси України. 2014. № 9. С. 21–30.

REFERENCES:

1. Uhoda pro asociaciyu mizh Ukrainoyu ta Evropeyskym Soyuzom vid 30.11.2015 r. № 72/14-612/1-2980 [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy : [sayt]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. Velychko O., Holov S., Zubilevych S. ta in. (2005). Rehulyuvannya u sferi bukhhalterskoho obliku ta audytu v ES ta perspektyvy adaptatsiyi zakonodavstva krayiny. Kyiv : «ART – MEDIA». 584 p.
3. Holov S.F. (2014). Vdoskonalennya bukhhalters'koho obliku i zvitnosti v Ukraini v konteksti yevrointehratsiyi // Bukhhalterskyy oblik i audyt. № 1. P. 3–17.
4. Hura N.O. (2015). Implementatsiya Dyrektyvy 2013/34/ES v Ukraini z urakhuvanniam mizhnarodnoho dosvidu // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka, Seriya «Ekonomika». Vypusk 10 (175). P. 6–10.
5. Yatsunska O.S. (2016). Protsey uprovadzhennya MSFZ v Ukraini // Biznesinform. № 3. P. 173–182.
6. Analysing the use of IFRS Standards. April (2018). [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#analysis>
7. Zakon Ukrainy «Pro bukhhalterskyy oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» pryinyaty Verkhovnoyu Radoyu Ukrainy vid 16.07.1999r. № 996-V [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy : [sayt]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
8. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennya Stratehiyi zastosuvannya Mizhnarodnykh standartiv finansovoyi zvitnosti v Ukraini» vid 24.10.2007 r. № 911-r. [Elektronnyy resurs] // Verkhovna Rada Ukrainy : [sayt]. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-%D1%80>
9. Lovinska L.H. (2014). Vplyv yevrointehratsiynykh protsesiv na rozvytok bukhhalters'koho obliku ta zvitnosti v Ukraini // Finansy Ukrainy. № 9. P. 21–30.